

[Αρχή Σελίδας 1]

ΤΑΞΗ	Γ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΜΑΙΟΣ 2023

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τι είναι και τι προσφέρει ο εθελοντισμός.

Εθελοντική εργασία είναι η προσφορά μίας ή περισσότερων υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο χωρίς χρηματική ανταμοιβή. Ο εθελοντισμός αφορά υπηρεσίες που προσφέρονται από το άτομο ή από ομάδες ατόμων ελεύθερα, χωρίς επιβολή ή καταναγκασμό. Ο εθελοντισμός καλύπτει συχνά τομείς όπου δεν υπάρχουν αντίστοιχες οργανικές θέσεις εργασίας σε φορείς ή οργανισμούς. Συχνά βέβαια η εθελοντική εργασία προβλέπει ότι το άτομο που θα προσφέρει τις υπηρεσίες του θα τις παρέχει σε έναν συγκεκριμένο τομέα, σε συνεργασία με έναν εξειδικευμένο επαγγελματία, με σαφή όρια και ορισμένο ωράριο. Πολλές φορές οι εθελοντές μέσω της δράσης τους γίνονται αφορμή για δημιουργία νέων προοπτικών σε έναν χώρο.

Οι κύριοι τομείς εθελοντικής προσφοράς αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος ή την προστασία απειλούμενων ειδών, την υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις ανθρωπιστικές παρεμβάσεις σε περιόδους κρίσεων, τα αναπτυξιακά προγράμματα, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και άλλες δράσεις κοινωφελούς και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Βασικά κίνητρα για παροχή εθελοντικής εργασίας είναι η θέληση, η ηθική και συναισθηματική ικανοποίηση που νιώθει το άτομο μέσω της προσφοράς του, η επικοινωνία του με άλλα άτομα, η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου του, η συμμετοχή στα κοινά και η ουσιαστική εμπλοκή του ατόμου σε συλλογικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Μέσα από τον εθελοντισμό, οι άνθρωποι διαμορφώνουν μια στάση που αντιμάχεται τον κοινωνικό αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση. Επίσης τα άτομα μαθαίνουν να σχετίζονται και να παράγουν κοινωνικό έργο, συμμετέχοντας ενεργά στη διαδικασία της ενεργούς ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων, με αποτέλεσμα την προ σωπική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Οι παράγοντες που ευνοούν τη συμμετοχή των πολιτών σε εθελοντικό έργο είναι η σαφήνεια του προγράμματος, η θετική στάση και συμπεριφορά των εμπλεκομένων στην εθελοντική δράση, η αξιοπιστία και φερεγγυότητα του έργου, οι καλές σχέσεις μεταξύ των εθελοντών αλλά και η αμοιβαιότητα στις επιδιώξεις και τους στόχους τους.

Οι εθελοντές της Οργάνωσης των Γιατρών του Κόσμου δεσμεύονται να προσφέρουν βοήθεια σε όλους τους ευάλωτους πληθυσμούς στον κόσμο αλλά και στην Ελλάδα. Ως Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός, στηρίζομαστε στους εθελοντές μας, οι οποίοι όταν μια επείγουσα κρίση ξεσπά, καλούνται να αναλάβουν άμεση και έγκαιρη δράση

[Αρχή Σελίδας 2]

με σκοπό την αποτελεσματική ιατρική και ανθρωπιστική βοήθεια. Η εθελοντική δράση των Γιατρών του Κόσμου αφορά προγράμματα στο εσωτερικό της χώρας αλλά και προγράμματα εξωτερικού. Για τις αποστολές μας χρειαζόμαστε εθελοντές, των οποίων η συμβολή είναι πολύτιμη για την επιτυχή διεξαγωγή ενός προγράμματος. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο εθελοντισμός είναι μια πρόκληση, ένας προορισμός, μια εμπειρία που όλοι οι άνθρωποι είναι καλό να βιώσουν έστω και για μία φορά στη ζωή τους.

Η κυρία Ευγενία Θάνου είναι γενική διευθύντρια των Γιατρών του Κόσμου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Κρίση αλληλεγγύης

Οι επίσημες επιδόσεις της συστημικής αλληλεγγύης στην Ελλάδα είναι απογοητευτικές, με τη χώρα μας να καταλαμβάνει ιδιαίτερα χαμηλή θέση στον εθελοντισμό και στη φιλανθρωπία των πολιτών. Είναι σαφές πως έχουμε δρόμο να διανύσουμε όσον αφορά την αλλαγή σε μια κουλτούρα ενισχυμένης ατομικής ευθύνης και ενεργοποίησης πολιτών στα κοινά.

Όμως κάτι άλλαξε φέτος το καλοκαίρι.

Τουλάχιστον 1.000 εθελοντές βρίσκονταν στους δρόμους κάθε μέρα, με οργανώσεις της πρώτης γραμμής, βοηθώντας ανθρώπους και ζώα μέσα σε καπνούς και ζέστη. Περισσότεροι από 2.600 άνθρωποι δήλωσαν διαθέσιμοι να φιλοξενήσουν ένα πυρόπληκτο ζώο τις πρώτες ημέρες της μεγάλης φωτιάς. Ξυπνούσαμε δεκάδες από αυτούς το ξημέρωμα και άνοιγαν το σπίτι τους σε ένα ζώο που βρισκόταν σε ανάγκη. Συλλέχθηκαν 35.000 υπογραφές σε χρόνο-ρεκόρ για να απαιτήσουν από την πολιτεία να προστατέψει τα δάση μας. Μισό εκατομμύριο ευρώ έχει αποταμιευθεί για τη στήριξη οργανώσεων, ανθρώπων που επλήγησαν και έργων αποκατάστασης.

Δεκάδες επιστημονικές μελέτες, και στην Ελλάδα, έχουν αποδείξει ότι οι κρίσεις κινητοποιούν τους ανθρώπους. Αισθήματα αλληλεγγύης αναπτύσσονται, κοινωνικοί δεσμοί ενισχύονται, άτυπες και τυπικές κοινωφελείς οργανώσεις ενδυναμώνονται, εθελοντές πολλαπλασιάζονται και νέα δίκτυα αλληλοϋποστήριξης δημιουργούνται. Οι συνέπειες ποικίλουν, διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και δεν επηρεάζουν όλες τις μορφές αλληλεγγύης στον ίδιο βαθμό και με τον ίδιο τρόπο, αλλά εξαρτώνται από το είδος της κρίσης και την ταυτότητα των οργανώσεων. Για παράδειγμα, οι οικονομικές κρίσεις συνήθως μειώνουν τα έσοδα των ΜΚΟ, αλλά ταυτόχρονα αυξάνουν τον αριθμό των εθελοντών. Οι φυσικές καταστροφές αυξάνουν και τα δύο, αλλά κυρίως τα έσοδα και τους εθελοντές των οργανώσεων που προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια και ψυχολογική υποστήριξη.

Η μεγάλη καταστροφή της φύσης αυτό το καλοκαίρι έδωσε συγκινητικές διαστάσεις στο κύμα αλληλεγγύης που δημιουργήθηκε, ένα ρεύμα κοινωνικής κινητοποίησης που δεν έχουμε ξαναδεί. Ενδεχομένως η κρίση εντός Αττικής και οι εικόνες καταστροφής live στις οθόνες μας να αποτέλεσαν το έναυσμα για να

[Αρχή Σελίδας 3]

ενεργοποιηθούμε, να νιώσουμε ότι κάτι πρέπει να κάνουμε οι ίδιοι, όχι κάποιος άλλος για μας.

Σήμερα, αμέσως μετά την κρίση, το μεγάλο στοίχημα είναι να μη χαθεί η ευκαιρία – όπως έχει χαθεί τόσες φορές στο παρελθόν– για τη δημιουργία μιας νέας, πιο δομημένα ενεργής κοινωνίας των πολιτών. Να γίνει η εμπειρία παρακαταθήκη για το μέλλον που θέλουμε να οικοδομήσουμε, στο πλαίσιο μιας κουλτούρας ενεργής κοινωνικής συμμετοχής.

Πρώτον, η πολιτεία οφείλει να αναγνωρίσει τη σημασία της ενεργοποίησης της κοινωνικής αλληλεγγύης, καθώς και του ενεργού ρόλου των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Αρκετές οργανώσεις στην κρίση αυτή, όπως και σε τόσες άλλες στο παρελθόν, σήκωσαν δυσανάλογο βάρος και έκαναν, συχνά, τη δουλειά του κράτους – δείτε τη διαχείριση των πυρόπληκτων ζώων. Το κράτος οφείλει να αναγνωρίσει και να πλαισιώσει την κοινωνία των πολιτών, και κρίσεις όπως η τωρινή το υπογραμμίζουν έντονα. Οφείλει να συμπεριλάβει την κοινωνία των πολιτών στις διαβουλεύσεις και αποφάσεις, αναγνωρίζοντας τη σχέση της με την κοινωνία και την τεχνογνωσία και εμπειρία που συμπεριλαμβάνει στους μηχανισμούς της. Οφείλει να δομήσει το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο προστασίας του εθελοντισμού.

Δεύτερον, οι ίδιες οι οργανώσεις πρέπει να καταλάβουν τη σημασία της ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής. Οφείλουν να καλλιεργήσουν μηχανισμούς συστηματικής διαβούλευσης με τις οργανωμένες και τις ανοργάνωτες ομάδες πολιτών, καθώς και μια κουλτούρα διαλόγου, διαχείρισης των συγκρούσεων και συνεργασίας με την κοινωνία, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που εκείνη τείνει να διαφωνεί μαζί της – όπως στο προσφυγικό. Διαφάνεια, επαγγελματισμός, συνεννόηση – όλα κρίσιμα δομικά εργαλεία αν θέλει η κοινωνία των πολιτών να απολαμβάνει τη θέση που της αξίζει στην κοινωνία.

Τρίτον, τα ΜΜΕ οφείλουν να αναδείξουν πως το θέμα δεν τελειώνει με τις φωτιές, αλλά ότι απαιτείται σοβαρή δουλειά αποκατάστασης και πρόληψης. Να ξεφύγουμε από το συγκινησιακό βάρος της κρίσης και να εστιάσουμε, εξίσου, στο πριν και το μετά. Ο προβολέας των ΜΜΕ είναι σημαντικός στην κοινωνική στήριξη του σημαντικού έργου, που τώρα αρχίζει.

Τέλος, όλοι οι παραπάνω, όλοι εμείς οφείλουμε να εστιάσουμε στην πρόληψη, και αυτό δεν ισχύει μόνο στις φωτιές. Πρόληψη της φτώχειας και του αποκλεισμού, πρόληψη της αναπηρίας και των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, πρόληψη της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής καταστροφής. Η πρόληψη δεν συγκινεί, αλλά σώζει ζωές, έχει από αποτέλεσμα, κοστίζει εξαιρετικά λιγότερο. Ας φροντίσουμε να μη φτάσει ξανά η κατάσταση εκτός ελέγχου για να κινητοποιηθούμε και να απαιτήσουμε αυτά που αξίζουμε.

Η στιγμή της συλλογικής δράσης και κοινωνικής αφύπνισης έχει ήδη παρέλθει για να προλάβουμε την επόμενη κρίση. «Κάθε μικρό πράγμα μετράει σε μια κρίση», είπε ο Jawaharlal Nehru. Μετράει κάθε μέρα, πάντα, προσθέτουμε εμείς.

** Η κ. Μυρτώ Ξανθοπούλου είναι σύμβουλος για τη Φιλανθρωπία και την Κοινωνία των Πολιτών.*

[Αρχή Σελίδας 4]

* Ο κ. Αστέρης Χουλιάρης είναι καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

"Ο Καιόμενος", Τάκη Σινόπουλου

Κοιτάχτε μπήκε στη φωτιά! είπε ένας από το πλήθος.
Γυρίσαμε τα μάτια γρήγορα.
Ήταν στ' αλήθεια αυτός που απόστρεψε το πρόσωπο, όταν του
μιλήσαμε. Και τώρα καίγεται.
Μα δε φωνάζει βοήθεια.

Διστάζω. Λέω να πάω εκεί. Να τον αγγίξω με το χέρι μου.
Είμαι από τη φύση μου φτιαγμένος να παραξενεύομαι.

Ποιος είναι τούτος που αναλίσκεται περήφανος;
Το σώμα του το ανθρώπινο δεν τον πονά;

Η χώρα εδώ είναι σκοτεινή. Και δύσκολη. Φοβάμαι.
Ξένη φωτιά μην την ανακατεύεις, μου είπαν.

Όμως εκείνος καίγονταν μονάχος. Καταμόναχος.
Κι όσο αφανίζονταν τόσο άστραφτε το πρόσωπο.

Γινόταν ήλιος.

Στην εποχή μας όπως και σε περασμένες εποχές
άλλοι είναι μέσα στη φωτιά κι άλλοι χειροκροτούνε.

Ο ποιητής μοιράζεται στα δυο.

A1. Να καταγράψετε τους τρόπους που μπορεί να προωθηθεί η εθελοντική ιδέα σε 70-80 λέξεις (κείμενο 2)

(μονάδες 20)

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις ως σωστές ή λάθος και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας .

1. Ο εθελοντισμός συνιστά μια δράση κερδοσκοπικού χαρακτήρα (κείμενο 1)

[Αρχή Σελίδας 5]

2. Η οργάνωση των γιατρών του κόσμου στηρίζεται στο έργο των εθελοντών να προσφέρουν ανθρωπιστική και ιατρική βοήθεια. (κείμενο 1)
3. Η Ελλάδα βρίσκεται σε περίοπτη θέση αναφορικά με την εθελοντική της προσφορά.(κείμενο 2)
4. Η οικολογική καταστροφή αποτέλεσε το έναυσμα για κινητοποίηση και αλληλεγγύη πρωτοφανών διαστάσεων.(κείμενο 2)
5. Τα Μ.Μ.Ε αποτελούν φορέα που μπορεί να προβάλλει την αναγκαιότητα προώθησης εθελοντικών δράσεων.(κείμενο 2)

(μονάδες 10)

B2. Με ποιον τρόπο οργανώνεται η πρώτη παράγραφος του κειμένου 1; Ποια πρόθεση εξυπηρετεί ο συγκεκριμένος τρόπος ανάπτυξης;

(μονάδες 7)

B3. Πρόθεση των συντακτών στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου 2(Η μεγάλη καταστροφή της φύσης ...όχι κάποιος άλλος για μας.) είναι να ευαισθητοποιήσουν αναφορικά με το κύμα αλληλεγγύης. Να καταγράψετε 2 γλωσσικές επιλογές/εκφραστικά μέσα με τα οποία υπηρετείται η πρόθεσή τους και να αιτιολογήσετε τη λειτουργία καθενός από αυτά.

(μονάδες 10)

B4. Να αιτιολογήσετε τη λειτουργία του ευθύ λόγου στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 2.

(μονάδες 5)

B5. Ας φροντίσουμε να μη φτάσει ξανά η κατάσταση εκτός ελέγχου. Τι δηλώνει η υπογραμμισμένη φράση; Να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές ώστε να δηλώνεται υποχρέωση.

(μονάδες 3)

Γ. Ποιος βασικός προβληματισμός προβάλλεται στο ποίημα; Να δώσετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις κειμενικούς δείκτες.

(μονάδες 15)

[Αρχή Σελίδας 6]

Δ. Αξιοποιώντας τα κείμενα 1 και 2 και τις προσωπικές σας γνώσεις να συντάξετε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας στο οποίο θα παρουσιάσετε: α) τους λόγους που μας ωθούν στον εθελοντισμό και β) τους τρόπους – φορείς με τους οποίους μπορεί να προωθηθεί η εθελοντική ιδέα. (350-400 λέξεις)
(μονάδες 30)